

Brüssel, 2.6.2021
C(2021) 4019 final

KOMISJONI ARVAMUS,

2.6.2021,

**külmutatud rahaliste vahendite vabastamise kohta vastavalt nõukogu määrusele (EL)
nr 224/2014**

KOMISJONI ARVAMUS,

2.6.2021,

külmutatud rahaliste vahendite vabastamise kohta vastavalt nõukogu määrusele (EL) nr 224/2014

Arvamuse taotlus

Aluslepingute täitmise järelevalvajana jälgib Euroopa Komisjon (edaspidi „komisjon“) liidu õiguse rakendamist liikmesriikides Euroopa Liidu Kohtu kontrolli all¹.

Seoses Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 215 kohaselt vastu võetud piiravate meetmetega võivad riiklikud pädevad asutused paluda komisjonil esitada oma seisukohad asjaomaste õigusaktide konkreetsete sätete kohaldamise kohta või anda juhiseid nende rakendamiseks. Samuti võivad riiklikud pädevad asutused paluda komisjonilt juhiseid ELi toimimise lepingu artikli 215 enda tõlgendamiseks.

Komisjon on saanud liikmesriigi pädevalt asutuselt taotluse arvamuse saamiseks seoses taotlusega, mis käsitleb külmutatud rahaliste vahendite vabastamist finantstagatise täitmisele pööramise kaudu vastavalt nõukogu määrusele (EL) nr 224/2014 (edaspidi „määrus“)².

Taust

Määruse artikli 5 lõikega 1 on ette nähtud, et külmutatakse kõik I lisas loetletud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele (edaspidi „loetellu kantud isikud“) kuuluvad, nende omandis, valduses või kontrolli all olevad rahalised vahendid ja majandusressursid³. Lisaks on määruse artikli 5 lõikega 2 keelatud ELi ettevõtjatel anda rahalisi vahendeid või majandusressursse otse või kaudselt määruse I lisas loetellu kantud isikute käsutusse või nende toetamiseks⁴.

Määruse artikli 9 kohaselt võib riiklik pädev asutus erandina määruse artiklist 5 lubada juhul, kui loetellu kantud isik peab tegema makse vastavalt lepingule või kokkuleppele, mille ta on sõlminud, või kohustusele, mis tal tekkis enne tema loetellu kandmise kuupäeva, külmutatud rahaliste vahendite või majandusressursside vabastamist pädevale asutusele sobivatel tingimustel, kui täidetud on teatavad tingimused⁵.

¹ Aluslepingute kohaselt saab liidu õigust õiguslikult siduvalt tõlgendada ainult Euroopa Liidu Kohus.

² Nõukogu 10. märtsi 2014. aasta määrus (EL) nr 224/2014 piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Kesk-Aafrika Vabariigis (ELT L 70, 11.3.2014, lk 1).

³ Määruse artikli 5 lõikes 1 on sätestatud: „Külmutatakse kõik I lisas loetletud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele kuuluvad, nende omandis, valduses või kontrolli all olevad rahalised vahendid ja majandusressursid.“

⁴ Määruse artikli 5 lõikes 2 on sätestatud: „Rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei anta otse ega kaudselt I lisas loetletud füüsilistele või juriidilistele isikute, üksuste või asutuste käsutusse ega nende toetamiseks.“

⁵ Määruse artiklis 9 on sätestatud: „Erandina artiklist 5 ning tingimusel, et I lisas loetletud füüsilisel või juriidilisel isikul, üksusel või asutusel tuleb teha makse vastavalt lepingule või kokkuleppele, mille ta on sõlminud, või kohustusele, mis tekkis asjaomasele füüsilisele või juriidilisele isikule, üksusele või asutusele enne kuupäeva, mil ÜRO Julgeolekunõukogu või sanktsioonide komitee kandis kõnealuse füüsilise või juriidilise isiku, üksuse või asutuse loetellu, võivad liikmesriikide pädevad asutused anda loa teatavate külmutatud rahaliste vahendite või majandusressursside vabastamiseks vastavalt tingimustele, mida nad asjakohaseks peavad, eeldusel et asjaomane pädev asutus on teinud kindlaks, et: a) rahalisi vahendeid või majandusressursse kasutab I lisas loetletud füüsiline või juriidiline isik, üksus või asutus makseteks;

Riikliku pädeva asutuse pöördumine puudutab ELis asutatud finantsasutuse taotlust vabastada loetellu kantud isiku teatavad rahalised vahendid, et pöörata täitmisele kõnealuse isiku poolt sellele finantsasutusele antud tagatis. Kõnealune tagatisleping sõlmiti enne asjaomase isiku loetellu kandmist.

Sisuliselt esitab riiklik pädev asutus järgmised küsimused:

1. Kas määruse artikli 9 sõnastus „I lisas loetletud füüsilisel või juriidilisel isikul, üksusel või asutusel tuleb teha makse vastavalt lepingule või kokkuleppele (...)“ tähendab, et sellist makset saab teha üksnes loetellu kantud isik ise ja seega vabatahtlikult?
2. Kui asjaomane lepingupartner või kolmas isik soovib rakendada erandit makse tegemiseks loetellu kantud isiku poolt vastavalt lepingule või kokkuleppele, kas ta peab tõendama, et loetellu kantud isik on andnud makse tegemiseks nõusoleku?
3. Kas määruse artikkel 9 hõlmab ka makse (sund)tegemist asjaomase lepingupartneri või kolmanda isiku poolt? Kas see tõlgendus laieneb ka finantstagatise täitmisele pööramisele finantsasutuse poolt seoses sellega, et loetellu kantud isik, kes on laenuvõtja, ei maksa enam oma laenu tagasi samale finantsasutusele?
  - 3.1. Kas sellisel juhul võib kohtu-, haldus- või vahekohtuotsusega, mis on tehtud pärast asjaomase isiku loetellu kandmist, lubada makse pöörata täitmisele olenemata loetellu kantud isiku nõusolekust?
  - 3.2. Kas sellise otsuse puudumisel on riikliku pädeva asutuse ülesanne kontrollida enne asjaomase isiku loetellu kandmist tekkinud lepinguliste või muude kohustuste kehtivust ja ulatust?
  - 3.3. Kui jah, siis kuidas peaks riiklik pädev asutus ühitama loetellu kantud isiku omandiõigust ja loetellu kandmata asjaomase lepingupartneri või kolmanda isiku omandiõigust?

Õiguslik hinnang

Sisuliselt soovib riiklik pädev asutus teada, kas tagatist, mis on sätestatud lepingus, mille loetellu kantud isik kui tagatise andja on sõlminud enne tema kandmist määruse I lisas esitatud loetellu, saab loetellu kandmata vastaspool (ELis asutatud finantsasutus) täitmisele pöörata loetellu kantud isiku külmutatud varade arvelt, ja kas selleks on vaja loetellu kantud isiku nõusolekut. Lisaks küsib riiklik pädev asutus, kas sõltumata loetellu kantud isiku nõusolekust võib tagatise pöörata täitmisele kohtu-, haldus- või vahekohtuotsuse alusel, mis on tehtud pärast tema loetellu kandmist. Lisaks küsib riiklik pädev asutus, kas sellise otsuse puudumise korral võib riiklik pädev asutus iseseisvalt otsustada, kas tagatis tuleks täitmisele pöörata, ja kui vastus on jaatav, siis milliste asjaolude alusel.

Isiku vara külmutamisel ei ole karistuslikku eesmärki ja see ei kujuta endast konfiskeerimist. Sellise meetme eesmärk on takistada loetellu kantud isikul varale vabalt juurde pääseda ja kasutada seda eesmärkidel, mis viisid tema loetellu kandmiseni. Kui varade külmutamisega piiratakse loetellu kantud isiku põhiõigust omandile, nagu see on tagatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 17, peab see olema proportsionaalne. Samuti tuleb võimalikult palju hoida ära kolmandate isikute õiguste kahjustamist.

---

b) makse ei ole vastuolus artikli 5 lõikega 2 ning

c) asjaomane liikmesriik on teavitanud sanktsioonide komiteed loa andmise kavatsusest kümme tööpäeva ette.“

Nendel põhjustel sisaldavad ELi määrused, millega nähakse ette varade külmutamine, ka mitmeid erandeid,⁶ millega lubatakse külmutatud varade teatavat kasutamist, mida seadusandja peab õiguspäraseks ja asjakohaseks. Mõne erandi puhul on vaja riikliku pädeva asutuse eelnevat luba ja seega kuuluvad need erandite kategooriasse. Üks selline erand on sätestatud määruse artiklis 9.

Selle eesmärk on võimaldada loetellu kandmata kolmandatel isikutel kasutada eraõigusest tulenevaid seaduslikke õigusi, võimaldades loetellu kantud isikul täita oma kohustusi ja teha kolmandale isikule tasumisele kuuluv makse. Määruse artiklis 9 sätestatud erandi kohaldamiseks peavad olema täidetud kõik järgmised tingimused:

1. loetellu kantud isik peab tegema makse vastavalt lepingule või kokkuleppele, mille ta on sõlminud, või kohustusele, mis tal tekkis;
2. loetellu kantud isik sõlmis lepingu või kokkuleppe või tal tekkis kohustus enne tema loetellu kandmist;
3. riiklik pädev asutus on kindlaks teinud, et:
  - (a) makse teeb määruse I lisas loetellu kantud isik;
  - (b) makse ei ole vastuolus määruse artikli 5 lõikega 2;
  - (c) liikmesriik, kelle riiklik pädev asutus on saanud loataotluse, on teavitanud asjaomast ÜRO sanktsioonide komiteed loa andmise kavatsusest kümme tööpäeva ette.

Komisjoni arvates on **tagatisnõude rahuldamine makse tegemiseks määruse artikli 9 mõttega koosõlas**, kuna loetellu kantud isiku puhul tähendab see lõppkokkuvõttes tagatud summa maksmist loetellu kandmata vastaspoolele, st ELis asutatud finantsasutusele.

Lisaks küsib riiklik pädev asutus, kas määruse artikli 9 punktis a sätestatud tingimus, nimelt et makse teeb loetellu kantud isik, hõlmab nõuet, et makse tehakse vabatahtlikult (st loetellu kantud isiku nõusolekul), või saab makset ka lepingulistel alustel täitmisele pöörata.

Esiteks ei näe määruse artikli 9 punkt a sellist eristamist ette. Teiseks ei ole määruse artikli 9 kitsas tõlgendus, mille kohaselt peab loetellu kantud isik tegema varasema lepingu või kohustuse alusel tasumisele kuuluva makse üksnes vabatahtlikult, koosõlas määruse artikli 9 eesmärgiga. Selle sätte eesmärk ei ole mitte üksnes võimaldada loetellu kantud isikul täita oma juba olemasolevaid lepingulisi kohustusi, vaid võimaldada ka loetellu kandmata isikutel kasutada juba olemasolevaid (lepingulisi) õigusi. Kolmandaks seaks selline kitsas tõlgendus olemasolevatest lepingutest tulenevate kohustuste täitmise sõltuvusse ühe lepinguosalise, antud juhul loetellu kantud isiku nõusolekust. Selline tõlgendus ei näi olevat määruse sõnastust ja mõtet arvestades õigustatud ning võib kujutada endast teise lepinguosalise (st ELis asutatud finantsasutus) õiguste põhjendamatu ja ebaproportsionaalset piiramist.

Seega on komisjon seisukohal, et määruse artikli 9 punkti a tuleb tõlgendada laiemalt. Kõnealuse artikli eesmärk peaks olema võimaldada loetellu kantud isikul teha makse vastavalt lepingule või kokkuleppele, mille ta on sõlminud, või kohustusele, mis ta tekkis enne tema kandmist loetellu, ja mitte seada makse tegemise tingimuseks loetellu kantud isiku nõusolekut. Seda arusaama kinnitavad ELi liikmesriikide tavad, mis näivad seda tõlgendust toetavat, nagu on osutatud ELi parimates tavades piiravate meetmete tõhusaks rakendamiseks

---

⁶ Erandeid ELi sanktsioonidest tehakse tavaliselt erandite või vabastuste vormis. Erand tähendab, et piiratud (keelatud) tegevusega tohib tegeleda alles pärast seda, kui riiklik pädev asutus on selleks loa andnud. Vabastus tähendab, et piirangut ei kohaldata juhul, kui tegevuse eesmärk kuulub vabastuse kohaldamisalasse; isik, kellele vabastus kehtib, võib niisiis asjaomase tegevusega tegeleda kohe.

(edaspidi „parimad tavad“). Parimates tavades on märgitud, et mitte üksnes loetellu kantud isik, vaid ka huvitatud isikud võivad taotleda luba juurdepääsuks külmutatud rahalistele vahenditele või majandusressurssidele vastavalt siseriiklikele menetlustele⁷.

Seepärast **ei ole loetellu kantud isiku nõusolek tagatise rahuldamise eeltingimus. Seega saab loetellu kantud isiku vastu täitmisele pöörata ka otsuse selle kohta, kas asjaomane tagatis lõpuks täitmisele pöörata või mitte.**

Makse tegemine tagatise rahuldamiseks võib olla õigustatud näiteks siis, kui see tuleneb kohtu-, haldus- või vahekohtuotsusest ja on loetellu kantud isiku vastu.

Ainuuksi asjaolu, et tagatist saab täitmisele pöörata sõltumata loetellu kantud isiku nõusolekust, ei tohiks pidada ebaproportsionaalselt suureks mõjuks tema õigustele ja huvidele. Kui kohaldatavas lepingulises raamistikus sätestatud finantskohustused ei ole täidetud, on tagatis oma olemuselt aktiveeritav ja seega täitmisele pööratav. See on sõltumatu asjaolust, et loetellu kantud isiku suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid, ja see asjaolu ei mõjuta seda kuidagi.

Nagu eeldatud, **peab riiklik pädev asutus** enne seda, kui ta lubab külmutatud rahalised vahendid tagatise rahuldamiseks vabastada, **tegema ka kindlaks**, et muud määruse artiklis 9 sätestatud tingimused on täidetud, eelkõige, **kas loetellu kantud isik peab tegema asjaomase makse kas vastavalt enne tema loetellu kandmist sõlmitud lepingule või kokkuleppele või enne seda tekkinud kohustusele. Teisisõnu tuleks kindlaks teha, kas tagatise täitmisele pööramise lepingulised tingimused on täidetud.**

Hindamist hõlbustab kohtu-, haldus- või vahekohtuotsus, millega tunnustatakse loetellu kandmata üksuse õigust pöörata tagatis täitmisele juba olemasoleva lepingulise kohustuse alusel. Komisjoni arvates annab määrus riiklikule pädevale asutusele õiguse otsustada, kas anda luba ka sellise otsuse puudumisel, tuginedes kõigile tema käsutuses olevatele faktidele ja õiguslikele asjaoludele, sealhulgas võimaluse korral loetellu kantud isiku seisukohtadele.

See näib olevat riigi tasandi tava, nagu on kajastatud parimates tavades, mille kohaselt tuleks loetellu kantud isikut võimaluste piires sellistest taotlustest teavitada ning jätkuvalt tuleks kohaldada tavamenetlusi, millega määratakse kindlaks loetellu kantud isiku vastu olevate nõuete kehtivus. Samuti on parimates tavades märgitud, et riiklikud pädevad asutused peaksid „*võtma arvesse võlausaldaja ja sihtisiku või -üksuse esitatud tõendeid juriidilise (lepingu- või seadusjärgse) kohustuse olemasolu kohta rahaliste vahendite või majandusressursside üleandmiseks*“⁸. Lisaks on seal märgitud, et „*tegutsedes kooskõlas määruse teksti ja mõttega*“ võib riiklik pädev asutus võtta muu hulgas arvesse nii sihtisiku või -üksuse kui ka sihtmärgiks mitteoleva isiku või üksuse omandiõigust seoses nende vahel enne sihtisiku või -üksuse kindlaksmääramist sõlmitud lepingutega⁹.

Mis puutub määruse artiklis 9 sätestatud muudesse tingimustesse, on komisjon seisukohal, et need on täidetud. Esiteks tuleneb tagatisnõude rahuldamise kohustus loetellu kantud isiku ja taotluse esitanud ELis asutatud finantsasutuse vahelisest lepingust. Teiseks sõlmisid lepinguosalised lepingu enne asjaomase isiku määruse I lisa loetellu kandmist. Samuti tooks tagatise maksmine kasu ELis asutatud finantsasutusele, mis ei ole loetletud määruse I lisa (vastavalt määruse artikli 9 punktile b).

⁷ ELi parimad tavad piiravate meetmete tõhusaks rakendamiseks (dokument 8519/18): <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8519-2018-INIT/en/pdf>, punkt 82.

⁸ Samas.

⁹ ELi parimad tavad, punkt 76.

Komisjon tuletab meelde, et kui riiklik pädev asutus kavatseb anda loa asjaomaste rahaliste vahendite vabastamiseks, tuleb asjaomast ÜRO sanktsioonide komiteed teavitada kümme tööpäeva ette (vastavalt määruse artikli 9 punktile c). Loa väljastamisel võib riiklik pädev asutus piirata selle kohaldamisala, kehtestades tingimused, mida ta peab asjakohaseks tagamaks, et lubatud tegevus (st teatavate külmutatud rahaliste vahendite vabastamine) ei too kaasa piiravate meetmete rikkumist või nendest kõrvalehoidmist vastavalt määruse artiklile 12.

Järeldused

Komisjon on järgmisel seisukohal.

- (1) Loetellu kantud isiku poolt enne tema loetellu kandmist antud tagatise täitmisele pööramine tema külmutatud rahaliste vahendite arvelt kujutab endast „makset“ määruse artikli 9 tähenduses.
- (2) Kui kõik määruse artiklis 9 sätestatud tingimused on täidetud, võib tagatise täitmisele pöörata ka ilma loetellu kantud isiku nõusolekuta või tema vastu.
- (3) Riikliku pädeva asutuse ülesanne on kindlaks teha, kas need tingimused on täidetud. Eelkõige selle kindlakstegemiseks, kas tagatis tuleb maksta varem sõlmitud lepingu alusel või see tuleneb varasemast kohustusest, võib riiklik pädev asutus võtta arvesse kohtu-, haldus- või vahekohtuotsuseid ning selliseid otsuseid, mis on tehtud pärast asjaomase isiku loetellu kandmist. Nende puudumisel peab riiklik pädev asutus selle hindamise tegema iseseisvalt. Jätkuvalt tuleb kohaldada siseriiklikus õiguses ette nähtud sisulisi ja menetlusõigusi. Lisaks võib riiklik pädev asutus lisada loale tingimused, mida ta peab asjakohaseks tagamaks, et lubatud tegevus ei too kaasa piiravate meetmete rikkumist või nendest kõrvalehoidmist vastavalt määruse artiklile 12.

Brüssel, 2.6.2021

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Mairead McGUINNESS

